

.RO

Respect pentru oameni și cărți

**PAUL CRAIG
GRÁINNE DE BÚRCA**

Dreptul Uniunii Europene

Comentarii, jurisprudență și doctrină

Ediția a VI-a

**Control științific și revizie traducere:
Beatrice Andreșan-Grigoriu**

Editura
Hamangiu
2017

Dreptul Uniunii Europene

Comentarii, jurisprudență și doctrină

Ediția a VI-a

Traducere: Georgiana Mișu și Laura-Corina Iordache

Control științific și revizie traducere: Beatrice Andreșan-Grigoriu

Revizie traducere: Laura-Corina Iordache și Ruxandra Antal

- Expunere detaliată a modului în care Tratatul de la Lisabona a fost aplicat de la ratificare.
- Evoluția instituțională ce a decurs începând cu ultimele alegeri pentru Parlamentul European și impactul asupra relațiilor dintre Comisie, Parlamentul European și Consiliul European.
- Discuții asupra impactului instituțional și de fond al crizei financiare.
- Jurisprudență importantă în domenii precum:
  - forța juridică a normelor juridice;
  - competență;
  - drepturile omului, incluzând *Avizul 2/23 privind aderarea UE la Convenția Europeană a Drepturilor Omului*;
  - cetățenie;
  - supremația legii;
  - efectul direct al normelor europene;
  - dreptul relațiilor internaționale.
- Nomenclatură: Tratatul de la Lisabona a modificat numele Curții Europene de Justiție (CEJ) în Curtea de Justiție a Uniunii Europene (CJUE). Titulatura CEJ este păstrată pentru cauzele în care instanța s-a pronunțat înainte de intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona, întrucât am considerat că ar fi eronat să modificăm denumirea în extrasele citate din rapoartele oficiale și că, ulterior, o denumire modificată nu ar mai fi putut fi utilizată în corpul textului principal. Titulatura CJUE este folosită pentru cauzele în care instanța s-a pronunțat post-Lisabona și atunci când sunt discutate aspecte generale privitoare la domeniul de aplicare al anumitor articole din Tratat.

1. CONSIDERAȚII PRINCIPALE

2. COMISIA

(A) PREȘEDINTELE COMISIEI

1	DEZVOLTAREA INTEGRĂRII EUROPENE	1
2	INSTITUȚIILE	33
3	COMPETENȚA	80
4	INSTRUMENTE JURIDICE ȘI IERARHIA NORMELOR	116
5	PROCESUL LEGISLATIV ȘI DECIZIONAL	137
6	PROCESUL DECIZIONAL ȘI NOI FORME DE GUVERNARE	181
7	NATURA ȘI EFECTUL DREPTULUI UE: EFECTUL DIRECT ȘI DINCOLO DE ACESTA	206
8	APLICAREA DREPTULUI UE: MIJLOACE PROCESUALE ÎN FAȚA INSTANȚELOR NAȚIONALE	251
9	RELAȚIA DINTRE DREPTUL UE ȘI DREPTUL NAȚIONAL: SUPREMAȚIA	298
10	DREPTUL RELAȚIILOR INTERNAȚIONALE AL UE	353
11	DREPTURILE OMULUI ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ	426
12	ACȚIUNI PENTRU ASIGURAREA RESPECTĂRII DREPTULUI UE ÎNDREPTATE ÎMPOTRIVA STATELOR MEMBRE	481
13	HOTĂRĂRILE PRELIMINARE	521
14	CONTROLUL LEGALITĂȚII: ACCES	571
15	CONTROLUL LEGALITĂȚII: MOTIVELE DE ANULARE	609
16	ACȚIUNEA ÎN DESPĂGUBIRI ȘI PRETENȚIILE PECUNIARE	652
17	PIAȚA UNICĂ	678
18	LIBERA CIRCULAȚIE A MĂRFURILOR: DREPTURI VAMALE, TARIFE ȘI TAXE	713
19	LIBERA CIRCULAȚIE A MĂRFURILOR: RESTRICȚII CANTITATIVE	742
20	LIBERA CIRCULAȚIE A CAPITALURILOR ȘI UNIUNEA ECONOMICĂ ȘI MONETARĂ	803
21	LIBERA CIRCULAȚIE A LUCRĂTORILOR	829
22	LIBERTATEA DE STABILIRE ȘI DE A PRESTA SERVICII	886
23	CETĂȚENIA UNIUNII EUROPENE	952
24	EGALITATEA DE TRATAMENT ȘI NEDISCRIMINAREA	1000
25	SLSJ: DREPTUL PENAL AL UE	1087
26	DREPTUL CONCURENȚEI: ARTICOLUL 101	1129
27	DREPTUL CONCURENȚEI: ARTICOLUL 102	1187
28	DREPTUL CONCURENȚEI: CONCENTRĂRILE	1226
29	STATUL ȘI PIAȚA COMUNĂ	1254

DEZVOLTAREA INTEGRĂRII EUROPENE

1. CONSIDERAȚII PRINCIPALE

- i. Dreptul UE reprezintă un obiect de studiu complex și fascinant. Lucrarea de față urmărește să clarifice procesele legale și constituționale ale UE și să descrie relația dinamică dintre politicile de fond ale Uniunii Europene, instituțiile și procedurile acestora și statele membre. Este important să plasăm doctrina juridică în contextul său istoric și politic, iar lucrarea de față urmărește să realizeze acest lucru. Ea urmărește, de asemenea, să illustreze natura extrem de dinamică a arhitecturii UE, ale cărei obiective, politici, structuri instituționale și membri au fost într-un continuu proces de dezvoltare timp de mai multe decenii.
- ii. Noțiunea de „Comunitate Europeană” va fi folosită pentru a descrie cele trei Comunități instituite în anii 1950, chiar dacă până la modificările aduse prin Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE) în 1993, Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului (CECO, care a ieșit din vigoare în 2002), Comunitatea Economică (CEE) și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice (Euratom) reprezentau, la drept vorbind, „Comunitățile”. După Tratatul de la Maastricht, CEE a fost redenumită Comunitatea Europeană, în timp ce Euratom și CECO și-au păstrat numele inițiale. Cele două părți componente ale Tratatului de la Lisabona, care a intrat în vigoare la 1 decembrie 2009, sunt Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE) și Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE).
- iii. Capitolul de față plasează apariția CEE în contextul tensiunilor produse de naționalism în prima jumătate a secolului al XX-lea. Deși naționalismul poate fi adesea o forță pozitivă în sprijinul binelui, acesta a avut și implicații negative, în special atunci când a condus la folosirea forței pentru supunerea statelor învecinate.
- iv. Apoi accentul trece asupra unei analize a tratatelor și a principalelor modificări ale acestora. Vom examina Tratatul CECO, urmat de Tratatul CEE și modificările din Actul Unic European (AUE), Tratatul de la Maastricht, Amsterdam și Nisa. Capitolul se încheie cu examinarea Tratatului Constituțional eșuat și cu semnarea reușită a Tratatului de la Lisabona. La studiul acestei evoluții trebuie avute în vedere trei teme.
- v. Prima este distincția dintre modificările instituționale și cele de fond ale tratatelor. Modificările instituționale se referă la exercitarea de către jucătorii principali – Consiliul, Consiliul European, Comisia și Parlamentul European (PE) – a competențelor alocate în cadrul UE. Modificările instituționale pot, de asemenea, să producă un impact asupra competențelor UE raportat la statele membre. Modificările de fond ale tratatului se referă la domeniile asupra cărora UE este competentă.

- vi. A doua temă se referă la modul în care modificările succesive ale tratatelor au produs schimbări semnificative în distribuția interinstituțională a competențelor în cadrul UE și în domeniile de fond asupra cărora aceasta are competență. Importanța relativă a forțelor care au conturat aceste modificări continuă să fie dezbătută de comentatori.
- vii. A treia temă este extinderea UE. CEE a început cu șase state membre și în prezent sunt douăzeci și opt. Această extindere a constituit un factor al modelării amenajamentelor instituționale și de fond ale tratatelor.
- viii. Capitolul se finalizează cu o privire de ansamblu asupra teoriilor privind integrarea pentru a explica evoluția acesteia. O conștientizare a acestor teorii este importantă pentru a înțelege de ce statele au ales să creeze CEE și motivele pentru modificările ulterioare ale tratatelor.

2. NAȚIONALISMUL ȘI ORIGINILE UE

Fără îndoială că, privite din perspectivă istorică, ideile de unitate europeană pot fi urmărite până în secolul al XVII-lea târziu, când un important quaker englez, William Penn, a cerut crearea unui Parlament European^[1]. Nu se pune însă la îndoială nici faptul că imboldul recent spre integrarea europeană datează din secolul al XIX-lea. Merită să amintim, spre exemplu, că Germania și Italia au devenit state unificate de-abia în 1871. Un factor cu influență majoră în procesul de unificare a fost intensificarea sentimentului naționalist, care a avut ecouri în politică, filosofie și literatură și care datează de la începutul secolului al XIX-lea, ca răspuns față de dominația franceză în Europa.

Combinat cu dorința eliberării de sub control străin, acest sentiment naționalist a avut o importantă latură pozitivă, fiind îndreptat inițial spre crearea de state unificate din principate disparate. El a fost impulsionat de credința fermă că aceia care împărtășesc o limbă și o cultură comune ar trebui să coexiste în mod natural în cadrul unei entități politice unice, corolarul fiind acela că granițele anterioare dintre principate erau „nenaturale”.

Latura mai întunecată a naționalismului a devenit vizibilă spre sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea. Ea a fost determinată, în parte, de imperative economice, dar și de dorința de afirmare a prevalenței unei anumite identități naționale. Luptele s-au purtat la început pe teren împrumutat, principalele state naționale ale Europei fiind implicate în divizarea Africii. Primul și al doilea război mondial au dus la ciocnirea statelor naționale chiar în prim-planul scenei europene. În vreme ce există discuții considerabile referitoare la cauzele ambelor conflicte, efectul agresiv al naționalismului a reprezentat un factor important în această privință.

Apogeul celui de-al doilea război mondial a generat un sentiment larg răspândit în sensul că trebuia să existe un mod de organizare a afacerilor internaționale astfel încât posibilitatea repariției unor conflicte de asemenea amploare să se reducă, dacă nu chiar să se elimine. Aceasta explică instituirea Națiunilor Unite în 1945, cu rațiunea de a asigura un forum în care disputele să poată fi soluționate prin dialog, în locul conflictului, și de a instituționaliza un regim de menținere a păcii la nivel internațional în cazurile în care ar fi necesară folosirea forței.

[1] D. URWIN, *The Community of Europe: A History of European Integration* (ed. a 2-a, Longman, 1995); J. PINDER și S. USHERWOOD, *The European Union: A Very Short Introduction* (ed. a 3-a, Oxford University Press, 2013).

Constituirea CEE a reprezentat un alt răspuns la ororile celor două războaie mondiale, deși avea să treacă mai mult de un deceniu până când să devină realitate. În timpul războiului, mișcarea de rezistență susținuse cu tărie ideea unei Europe unite care să înlocuiască forțele distructive ale naționalismului^[2]. Cu toate acestea, mișcarea de integrare și-a pierdut din avânt după război, în special după înfrângerea electorală, în Regatul Unit, a lui Churchill, care fusese un susținător fervent al unității europene. Au existat însă și alte mișcări în direcția cooperării europene. În 1947, SUA au introdus planul Marshall pentru a oferi sprijin financiar pentru Europa, fond care a fost administrat în 1948 de Organizația pentru Cooperare Economică Europeană (OCEE) și în 1960 de Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE). Cooperarea în domeniul apărării a fost adâncită prin crearea Organizației Tratatului Atlanticului de Nord (NATO) în 1948 și a Uniunii Europene Occidentale (UEO) în 1954. În 1949 a fost semnat Statutul Consiliului Europei, care prevedea un Comitet de Miniștri și o Adunare Parlamentară. Această organizație internațională este cel mai bine cunoscută pentru adoptarea Convenției Europene a Drepturilor Omului (CEDO), care a fost semnată în 1950 și a intrat în vigoare în 1953.

În continuare, putem examina demersurile mai concrete în direcția constituirii CEE.

3. DE LA CECO LA CEE

(A) CECO: COMUNITATEA EUROPEANĂ A CĂRBUNELUI ȘI OȚELULUI

În 1948, Regatul Unit nu era dispus să participe la eventuale planuri pe termen lung pentru integrarea europeană, ceea ce a condus la propuneri mai modeste avansate de ministrul francez de externe, Robert Schuman, în sensul că Franța și Germania ar trebui să își administreze resursele de cărbune și oțel în baza unui acord internațional în cadrul căruia s-a acordat autoritate de supraveghere unui organ denumit Înalta Autoritate. Planul fusese redactat de Jean Monnet, un federalist convins, iar propunerea a fost formulată astfel încât și alte state să poată adera la acordul internațional. Accentul asupra cărbunelui și oțelului era parțial economic, dar și parțial politic. Cărbunele și oțelul erau în continuare principalele materii prime cu care se purta război. Plasarea producției unor astfel de materii prime sub autoritatea unui organ internațional a fost concepută, prin urmare, în mod conștient, pentru a calma temerile că Germania s-ar putea reînarma pe ascuns. Se spera ca astfel Germania să fie readusă în curentul principal european, având în vedere că arhitectura politică din Europa se schimbase după 1945, cu dominarea Europei de Est de către Rusia și apariția războiului rece.

Tratatul CECO a fost semnat în 1951 de Franța, Germania, Italia, Belgia, Țările de Jos și Luxemburg, pe o durată de cincizeci de ani, urmând să expire în 2002, și institua o piață comună a cărbunelui și oțelului. Existau patru instituții principale: Înalta Autoritate, compusă din nouă reprezentanți independenți ai guvernelor celor șase state membre, era principala instituție executivă cu putere de decizie; o Adunare alcătuită din delegați ai parlamentelor naționale, care deținea atribuții de supraveghere și consultative; un Consiliu compus din câte un reprezentant al fiecărui guvern național, care avea o putere de

^[2] W. LIPGENS (ed.), *Documents of the History of European Integration* (European University Institute, 1985).

decizie limitată și un rol consultativ mai extins; și Curtea de Justiție, compusă din nouă judecători. Susținătorii săi vedeau în CECO o autoritate supranațională în cadrul căreia Înalta Autoritate putea adopta decizii în alt mod decât cu unanimitate, care să servească apoi ca o treaptă spre o integrare europeană mai extinsă^[3].

(B) COMUNITATEA EUROPEANĂ PENTRU APĂRARE ȘI COMUNITATEA POLITICĂ EUROPEANĂ: CEA ȘI CPE

Anii 1950 au fost, de asemenea, martorii unor regrese ale pașilor făcuți în direcția integrării europene, care au fost totuși importante în ansamblul istoriei creării CEE. Propunerile care au eșuat au fost cele pentru instituirea Comunității Europene pentru Apărare (CEA) și a Comunității Politice Europene (CPE).

Propunerea pentru CEA și-a avut originea în opoziția franceză față de aderarea Germaniei la NATO. Alternativa franceză prezentată în Planul Pleven din 1950 era în favoarea creării CEA, care ar dispune de o armată europeană, un buget și instituții comune. Tratatul CEA a fost semnat în 1952 de către cele șase state membre ale CECO, dar Marea Britanie a refuzat să participe. Se considera că o armată europeană necesita existența unei oarecare forme de politică externă la nivel european, ceea ce a fost catalizatorul pentru planurile de constituire a CPE.

Proiectul de statut pentru CPE din 1953 a fost conceput de Adunarea CECO, sprijinită de unii membri suplimentari, principalele lucrări fiind realizate de un Comitet Constituțional. Acesta a elaborat planuri generoase pentru o formă de integrare europeană federală, de tip parlamentar, cu un parlament bicameral („pe două niveluri”), o cameră aleasă prin vot direct și universal și celălalt organ de tip senat, desemnat de parlamentele naționale. Parlamentul urma să dispună de competență legislativă reală. De asemenea, trebuia să existe un Consiliu Executiv, care ar fi fost guvernul CPE, responsabil în fața Parlamentului. Proiectul de statut cuprindea prevederi referitoare la o Curte de Justiție și la un Consiliu Economic și Social. În ciuda faptului că proiectul a beneficiat de sprijin aproape unanim în cadrul Adunării CECO, reacțiile celor șase miniștri de externe ai CECO au fost mai circumspecte și s-a manifestat o opoziție semnificativă față de nivelul de competență parlamentară conferită prin proiectul statutului CPE.

Soarta CPE era, însă, indisolubil legată de soarta CEA. Aceasta din urmă a eșuat în momentul în care Adunarea Națională franceză a refuzat să ratifice CEA în 1954, opoziția venind atât de la aripa dreaptă franceză, cât și de la cea stângă^[4]. Aceasta a dus la un regres semnificativ al procesului de integrare și la abandonarea planurilor pentru o uniune politică și de apărare.

(C) COMUNITATEA ECONOMICĂ EUROPEANĂ: CEE

Și totuși, mișcarea spre integrarea europeană nu a fost oprită de eșecul CEA/CPE. Dispariția acestor proiecte ambițioase a determinat susținătorii integrării europene să se concentreze mai direct asupra laturii economice în locul celei politice, bazându-se pe ideile

[3] F. DUCHÊNE, *Jean Monnet: The First Statesman of Interdependence* (Norton, 1994) 239.

[4] J. PINDER, *The Building of the European Union* (ed. a 3-a, Oxford University Press, 1998).

discutate cu ocazia elaborării CPE. Astfel, Țările de Jos au urmărit să includă în propunerile pentru CPE ideea unei piețe comune. Aceasta a fost considerată prea riscantă pentru mai multe țări la începutul anilor 1950, întrucât aveau tradiții protecționiste, dar ideea a reapărut în cadrul discuțiilor privind CEE. O conferință a miniștrilor de externe ai celor șase state membre ale CECO a avut loc la Messina, în Italia, în 1955. Un comitet prezidat de Paul-Henri Spaak, primul ministru belgian și un important susținător al integrării, a publicat un raport în 1956, care cuprindea planul de bază pentru ceea ce au devenit Euratom și CEE. Cu toate că obiectivul fundamental pe termen lung era unul politic, accentul inițial a fost unul economic. Nu a fost stabilită nicio limită temporală pentru Tratatul CEE: Tratatul de la Roma a fost semnat în martie 1957 și a intrat în vigoare în ianuarie 1958. Acesta avea șase state membre: Franța, Germania, Țările de Jos, Belgia, Italia și Luxemburg. Aceleași state membre erau semnatare ale Tratatului Euratom, care a intrat în vigoare în același timp cu Tratatul CEE.

Din punct de vedere economic, ideea unei piețe comune implică înlăturarea barierelor în calea comerțului, cum ar fi tarifele care măresc costul importurilor sau cotele care limitează numărul de importuri ale unui anumit tip de produs. Aceste bariere în calea comerțului trebuiau să fie eliminate și urma să se stabilească un tarif vamal comun. Piața comună urma să fie instituită de-a lungul unei perioade de tranziție în mai multe etape, dar implica mai mult decât înlăturarea tarifelor și a cotelor. Piața comună presupunea și libera circulație a factorilor economici de producție cu scopul de a asigura că aceștia sunt utilizați în cel mai eficient mod pe teritoriul întregii comunități. Aceasta explică rolul central în cadrul Comunității al celor „patru libertăți”, care sunt adesea considerate nucleul constituției sale economice: libera circulație a mărfurilor, a lucrătorilor, a capitalurilor, libertatea de stabilire și libera circulație a serviciilor. Prin urmare, ideea era că, dacă, spre exemplu, un lucrător nu putea obține un loc de muncă într-o anumită țară deoarece nivelul șomajului era ridicat, acesta trebuia să aibă posibilitatea de a circula liber în cadrul CEE în căutarea unui loc de muncă pe teritoriul altei țări în care ar putea exista un exces al cererii față de oferta de muncă, cu consecința că valoarea resursei forței de muncă urma să crească pe teritoriul Comunității în ansamblul ei. Tratatul cuprindea, de asemenea, prevederi esențiale care să asigure că ideea unor condiții de concurență echitabile nu este subminată de acțiunile anticoncurențiale ale persoanelor private sau prin acțiuni naționale care favorizează industria internă. Tratatul de la Roma era proiectat, în plus, să apropie politicile economice ale statelor membre, să promoveze dezvoltarea armonioasă a activităților economice pe întreg teritoriul Comunității, să mărească stabilitatea, să crească nivelul de trai și să promoveze relații mai strânse între statele membre. Existau politici comune în domeniul agriculturii și al transporturilor. A fost înființat un Fond Social European pentru a îmbunătăți oportunitățile de angajare și o Bancă de Investiții pentru a acorda împrumuturi și garanții și pentru a ajuta regiuni sau sectoare mai puțin dezvoltate. De asemenea, a fost înființat un Fond European de Dezvoltare pentru țările și teritoriile de peste mări ale unora dintre statele membre.

Din punctul de vedere al instituțiilor, Tratatul de la Roma a reprezentat un amestec între dispoziții care asigurau continuitatea cu trecutul, în ceea ce privește arhitectura instituțională din cadrul CECO, și dispoziții noi, concepute pentru CEE. Adunarea Parlamentară și Curtea de Justiție erau comune cu cele ale CECO. Există, însă, un Consiliu de Miniștri distinct, compus din câte un reprezentant național al fiecărui stat membru care apăra interesele acestuia în cadrul Consiliului, și o autoritate executivă distinctă, Comisia, alcătuită

din membri provenind din statele membre, care aveau o obligație de independență și care urmau să reprezinte Comunitatea, și nu interesele naționale. Abia prin Tratatul de fuziune din 1965 aceste instituții au fost contopite și folosite în comun de către cele trei Comunități. De asemenea, a fost înființat un Comitet Economic și Social cu statut consultativ, care să fie partajat cu Euratom.

Atribuirea competenței legislative și executive era esențială pentru Tratatul de la Roma. Amintim că proiectul de statut pentru CPE avusese o orientare parlamentară și că acest fapt suscitase o opoziție considerabilă din partea statelor membre ale CECO. Aceeași lipsă de voință politică de a acorda putere instituțiilor parlamentare s-a manifestat și în Tratatul de la Roma. Realitatea era că puterea legislativă a fost împărțită între Comisie, care propunea inițiativele legislative, și Consiliul de Miniștri, care vota asupra acestora. Adunarea Parlamentară, care și-a schimbat numele în Parlamentul European în 1962, deși nu a fost astfel denumit în mod oficial până la AUE din 1986, avea un simplu drept de a fi consultată și aceasta numai în cazul în care un anumit articol din tratat impunea o astfel de consultare. Procedura de vot diferea în funcție de natura problemei: în unele situații limitate votul avea loc cu majoritate simplă, în multe alte situații acesta avea loc cu majoritate „calificată”, în timp ce în altele era necesară unanimitatea. În cazul în care se aplica votul cu majoritate calificată, votul în cadrul Consiliului era ponderat, pentru a se acorda o mai mare greutate statelor membre mai mari în defavoarea celor mai mici, cu toate că ponderea nu era perfect proporțională.

Puterea executivă era de asemenea divizată în cadrul Tratatului de la Roma inițial. Comisiei i s-a acordat rolul de „câine de pază” care să asigure că statele membre respectă tratatul; ea avea responsabilitatea de a se asigura că regulamentele, directivele și deciziile adoptate în temeiul tratatului erau efectiv puse în aplicare și era principalul negociator al acordurilor internaționale în numele Comunității. Consiliul exercita, însă, anumite responsabilități executive în legătură cu, spre exemplu, încheierea de acorduri internaționale, planificarea agendei politice generale și bugetul Comunității. Adunării i s-a acordat, de asemenea, o oarecare competență asupra bugetului și, în plus, deținea o putere de cenzură semnificativă, dar care nu a fost folosită niciodată, în ciuda depunerii a numeroase moțiuni de cenzură de-a lungul anilor, inclusiv una cu puțin timp înainte de demisia dramatică a Comisiei din 1999^[5].

4. DE LA CEE LA ACTUL UNIC EUROPEAN

(A) TENSIUNILE DIN CADRUL CEE

Tratatul de la Roma a oferit cadrul juridic pentru CEE timp de aproape treizeci de ani, sub rezerva Tratatului de fuziune din 1965, care a intrat în vigoare în 1967 și care a unit organele executive ale CECO, Euratom și CEE. Acest fapt este cu atât mai remarcabil având în vedere că în anii care au urmat adoptării AUE a avut loc un proces aproape continuu de

[5] K. BRADLEY, „The Institutional Law of the EU in 1999” (1999/2000) 19 YBEL 547 584.

reformă a tratatelor^[6]. Au existat totuși evoluții importante în perioada dintre Tratatul CEE și AUE.

Comunitatea s-a extins prin aderarea de noi state membre. Regatul Unit optase pentru a rămâne în afara CEE la momentul constituirii acesteia și a depus prima sa cerere de aderare abia în 1961, dar președintele francez, Charles de Gaulle, s-a opus aderării Regatului Unit în 1963, precum și unei a doua cereri din 1967. Abia după demisia lui de Gaulle a fost acceptată cererea de aderare a Marii Britanii, împreună cu cele ale Irlandei și Danemarcei în 1973. Grecia a devenit membră a CEE în 1981, urmată de Spania și Portugalia în 1986.

Perioada de aproape treizeci de ani dintre CEE și AUE a scos la iveală tensiuni între o viziune *interguvernamentală* asupra Comunității, promovată inițial de președintele de Gaulle al Franței, în care interesele statale erau considerate de maximă importanță, și o perspectivă mai *supranațională* îmbrățișată inițial de Walter Hallstein, președintele Comisiei, în care binele Comunității în ansamblu era perceput ca obiectiv primar, chiar dacă aceasta impunea sacrificii din partea unor state membre. Tensiunea a ieșit la suprafață în 1965, la momentul la care prevederile tranzitorii ale tratatului dictau o trecere de la votul cu unanimitate la cel cu majoritatea calificată în cadrul Consiliului, care ar fi afectat numeroase domenii de decizie, dar nu totalitatea lor. De Gaulle a obiectat față de o propunere a Comisiei prin care se conferea Comunității capacitatea de a-și aduna resursele proprii din taxe agricole și tarife externe și nu din contribuții naționale^[7]. Când s-a dovedit că atingerea unui compromis în cadrul Consiliului era imposibilă, Franța a refuzat să participe la alte întruniri ale acestuia și a adoptat ceea ce a devenit cunoscută ca politica „*scaunului gol*”. Aceasta a durat timp de șapte luni, din iunie 1965 până în ianuarie 1966, după care s-a ajuns la un acord care a ajuns cunoscut drept „*Compromisul de la Luxemburg*” sau „*Acordul de la Luxemburg*”. Acesta reprezenta, în esență, o înțelegere cu privire la dezacordul referitor la metodele de vot în cadrul Consiliului. Francezii susțineau că și în cazurile în care tratatul prevedea luarea unei decizii cu majoritate, discuțiile trebuie să continue până la atingerea unanimității ori de câte ori erau în discuție interese naționale importante. În schimb, celelalte cinci state membre au declarat că, în astfel de împrejurări, Consiliul va face „*eforturi ca, într-un termen rezonabil, să se ajungă la soluții care să poată fi adoptate de către toți*”^[8]. Cu toate acestea, se pare că punctul de vedere francez a prevalat, astfel că, în cazul în care un stat susținea că erau în discuție „*interese foarte importante*” ale sale, aceasta echivala cu un veto pe care celelalte state membre trebuiau să îl respecte.

În perioada dintre Tratatul CEE și AUE au apărut și alte evoluții care au sporit puterea statelor membre în procesul de decizie, precum și interguvernamentalismul. În 1970, Raportul Davignon recomanda organizarea de întruniri trimestriale ale miniștrilor de externe din statele membre, care au devenit un forum interguvernamental de cooperare în domeniul politicii externe. În 1973, acesta a devenit cunoscut sub numele de Cooperarea Politică Europeană, fapt care a permis CEE să fie reprezentată ca o singură voce în cadrul altor organizații internaționale la care participau toate statele membre, dar care a întărit, de asemenea, interguvernamentalismul.

[6] B. DE WITTE, „The Closest Thing to a Constitutional Conversation in Europe: The Semi-Permanent Treaty Revision Process”, în P. BEAUMONT, C. LYONS și N. WALKER (ed.), *Convergence and Divergence in European Public Law* (Hart, 2002), Capitolul 3.

[7] CEE și-a obținut resursele proprii prin intermediul Tratatului de la Luxemburg din 1970 (cunoscut ca „primul tratat bugetar”), care a intrat în vigoare în 1971.

[8] Bul. CE 3-1996, 9.